

נמוקי יוסף לא יחפור פרק שני בנבא בתרא

גמ' וקמא היבי וכו'. קא סלקא דעמיא דמתני' איירי בסמוך כותלו מתחלה ונפל וקאמר דאין יכול לננות כותל אחר במקומו אלא אם כן הרחיק וכו' ומשום הכי מתמה קמא היכי סמך ולמה לא יסמוך זה כמו הראשון: אמר רבא דהאי כותל שני הוא לראשון שלא נפל הראשון אלא שרואה לננותו סמוך לכותל של עמנו וקמאשטע לן מתניתין שרין להרחיק כותל זה מהכותל אחר של עמנו ארבע אמות כדי שיהיה בו מקום לריסת הרצים משום שדישה דהכא שצין שני כותלים אלו מעלה לכותל של חבירו שמחוץ כשמשקה הקרקע דמשום הכי מחל לו לסמוך משום דישא זו ומיהו צלל רשות ודאי לא יוכל לסמוך דדישה קריבה מעלי לה מן הרחוקה ודוקא כותל גינה או אפילו כותל חצר של עיר חדשה משום שהעפר לא נמחק בדישה אבל כותל חצר של עיר ישנה הקרקע נמחק בדישה ויכול לסמוך צד מנר שלו וכו' הדרך הממורד לאחרונים ז"ל גירסא ו' זו שהיא גירסא הגאונים ז"ל הממורד ודאי שפיר לינשא דקאמר הכא והתם משא"כ לגירסת רש"י ז"ל ולפירושו. והסקימו האחרונים ז"ל וגם הרחקה זו לא היי טעמא אלא משום שכבר נשתעבד אדמו קרקע לחבירו כגון שקנאו מן המלך ומסתמא החזיק בדי' אמות הבן לריכין לו לדישה הלך חבירו שהן לקנות גם הוא מן המלך אינו יכול להחזיק בהם שכבר נשתעבדו לו לחבירו והיינו ההרחקה דאמרין אזל אי לאו הכי ודאי אין לו להרחיק ולשעבד קרקע שלו לחזק כותל חבירו דהא טינא ודק (ג) צנקהא אס רבא כונס לחזק דשני מרחיק ד"א כ"ב הראשון: להכניס בתוך שלו אלא כדי רוחב הכותל נמלא שאין דין זה היואל מרשא דמתני' מנזר חבירו בנינו כיון דלא איירי אלא או בקרקע של הפקר שמחזיק בארבע אמות סמוך לננותו ד"א כ"ב אלא או בקרקע של הפקר ארבע אמות מחלונותיו של חבירו ולהעלות בניינו ריך שיהיה במקום שיעמדו בו רגליו ולמעלה ארבע אמות כדי שלא יוכל להביט בחלונות חבירו או אם אינו רואה להגביהו ריך שיעשו נגזר ארבע אמות למטה מן החלונות כדי שלא יוכל לעמוד על הכותל ויראה וריך כשיעשה מה צמעה וצמטה וריך בהכרח להרחיק הכותל מן החלונות כדי שלא יאפיל: אמר המחבר הרחקה כדי שלא יאפיל אינה נאכרעה בכל מקום וכמו שפירשתי תשובה להראש"ש ז"ל והיא כמובא בתוספתא סימן קנד: שא"ה

א מיי פ"ט מהל' שנים פתג עין פג טוח"מ סי' קנב: ב מיי פ"ט שם פתג ע"ס טוח"מ סי' קנד: ג מיי פ"ט שם טוח"מ סי' קנה:

מסורת הש"ס
(א) תנא החלונות מלמעטן מלמעטן מנגנדין ד"א ותנא עלה. מהר"ם (ב) שפת יתר הוא זה. ד"מ (ג) בנמ' ארבע לימא וכו' (ד) קמא למה ללג. (ה) ד"א וסא (ו) הבי' בסי' קנד' דשני מלת מרובע וע"י דדישה שצמח יסוב נכון לה:

קובץ הגהות
ב"ח (א) דאי ר' יוסי האמר לבי: (ב) תי' מיט' נמחק יריב' והיי' זמנין דבדיה לבי' וכו' (ג) ד"ק: (ד) י"ב לא:
ג"א (א) צ"ל תלמו כנגד הארץ שלפני בית שמשון שלא כדן פתח פ"ו. וי"ב כע"ז:
מ"א (א) [א] בנמ' ברחוק ד"א: [ב] תיבת החלונות וכו' ומתנין וכו' שומים למתן ולא"י צ"ל תנן וי"ב ר' הוא בנמ': [ג] י"ב ויחא ליה לשני מרחיק בעיר חדשה דומיא דרישא ר"י: [ד] וכמה טפח פתח פ"ו. וי"ב כע"ז: [ה] י"ב מקנא דגמ' ולא בריחא: [ו] י"ב פ"י שה"י לא נכר ברחוק ד"א ולא נכר מני ונל אלא מירי שנתל קמא סמוך לכותל חבירו ע"י רשות של חבירו שנתל לו לסמוך משו' דישא זו ושיכילין ליקך צדד כותל שלו ולכן לא יסמוך כותל אס' רואה לננות כותל שלו אלא ברחוק ד"א ופ"י פ"י לא קמא מה שפסקו המוס' לא לינא אלא לאו יסמוך לכותל חבירו אלא ברחוק ד"א: [ז] י"ב צ"ל המוס' פ"י בחביר הכותל ולא בעי לשניו כנגדין ד"א משום כדון דקאי מן הד' ואיך הכותל לרוחבו של חלוך יכול לעמוד בקוף הכותל וישתא ויהי: [ח] י"ב פ"י דהא כנגד דמתני' איירי בנמ' ד"א: [ט] י"ב בנל טעמא דמי: [י] י"ב אלא הכא מירי ששכר ומן מקום הסולם כחבירו וקמ"ל דשני מרחיק ד"א כ"ב הראשון: חו"מ (א) אש"פ ש"ל כנגד דישה הקרקע די. הראשון:

מתני' מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות החלונות מלמעטן ומלמעטן ומכנגדו ד"א: **גמ'** וקמא היכי סמך אמר רב יהודה הכי קאמר הבא לסמוך לא יסמוך אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות א"ל רבא והא מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו קתני אלא אמר רבא ה"ק מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו [א] בד' אמות ונפל לא (א) יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות מאי טעמא דוושא דהכא מעלי להתם אמר רב לא שנו אלא כותל גינה אבל כותל חצר אם בא לסמוך סמוך ורב אושעיא אמר אחד כותל גינה ואחד כותל חצר אם בא לסמוך אינו סומך אמר ר' יוסי בר חנינא ולא פליגי הא בעיר חדשה והא בעיר ישנה: [ב] א החלונות מלמעטן ומלמעטן וכו': תאנא מלמעטן שלא יציץ ויראה מלמעטן שלא יעמוד ויראה מכנגדו שלא יאפיל (ב) טעמא דשלא יאפיל (א) אבל משום דוושא לא [א] הכא במאי עסקינן בבא לו מן הצד [ב] וכמה כדי שלא יאפיל אמר רב יבא חמוה דאשיאן בר נדבך משמיה דרב כמלא רוחב חלוך [ג] וכמה טפח וצריך לשפע כותלו כדי שלא יעמוד עליו ויציק בד"א [ד] מן הצד ומררה אחת אבל משתי רווחות ארבע אמות: **מתני'** מרחיקין את ב הסולם מן השוכך ארבע אמות כדי שלא תקפוצי הגמיה ואת הכותל מן המוחילה ארבע אמות כדי שיהא זוקף את הסולם: מרחיקין את השוכך מן העיר חמשים אמה לא יעשה אדם שוכך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח רבי יהודה ואומר בית ארבעה כורין מלא שגור היונה ואם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו: **גמ'** אלאמת מתני' דלא כרבי יוסי (א) דאמר זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אפילו תימא ר' יוסי דאמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמרינן מודה רבי יוסי בגירי דיליה (ב) מ"ט זימנין

סמורתו צמח נתפרסם: **מתני'** לא יסמוך לו כותל אחר לו. מפרש בגמרא: החלונות. מי שהיו חלונות פתוחים לחצר חבירו והחזיק בה ג' שנים ונפל צדד החצר לננות שם כותל ריך לשער ד' אמות: צין למעלה ר"י. והכל מפרש דברייתא בגמ': **גמ'** והא מי שהיה כותלו. אלא כבר היה לו ונפל לו: לא יסמוך. לא יקדמו לננותו אלא כותלו של חבירו: דוושא דהכא. מה שדשים כנגד צין שני החללים חמיר מוילן לשני החללים להקשות קרקעות יסודי החללים שלא ימוטו: אלא כותל גינה. מתוך שאין דשין אדמו מנפנים לריצים דישא מנפון: מעמלה. רביס להננות שאל יריך ששעמנו על הכותל וישפיל ראשו ויראה דרך חלונות צבית חבירו: מנגנדין. ריך להרחיק כדי שלא יאפיל: טעמא שלא יאפיל. ששים שם חלונות אבל משום דוושא בשאין שם חלונות לא אלתא לא חייס לדוושא: מן הד' שאין כותל האחרון מהלך לאורך כותל הראשון אלא מן הד' הוא צלל זה אם בא זה ממרחק למערב זה בא לו מנפון לדרום ויחא עביו כנגד החלוך ומאפיל דהכא ליכא למיחש לדוושא דהחלוך פורחא: ומה די שלא יאפיל לתנא דברייתא דלא יריב שיעורא: וריך לשפע. דאש הכותל לננות יריבא אלא מן הד' הוא צלל ולא לעמוד עליו: אבל משתי רווחות. שני חללים זה כנגד זה משני צדי החלוך: **מתני'** מרחיקין הסולם מן השוכך. אם יש לו שוכך בחבירו סמוך לכותל צדדו חמירות וחבירו בא והעמיד סולם בחצרו אלא כותלו ירחיקו מן השוכך ארבע אמות שלא תקפוצי הגמיה מן הסולם לשוכך ותהרוג היונים: ואם הכותל מן המוחילה הוא צדד גדול כעין קמ"ל שלנו וממזנת לאורך הכותל על הכותל ומי הגג צבין לתוכו ומקלחתם לארך (א) ואפי' אורך כותלו מהלך על פני חצר חבירו ומוחילה עליו ריך לו להרחיק ממנו אם בא לננות כותלו לצדו: ארבע אמות. על פני כל ארבעה כדי שיהא זוקף שם סולם כשיפוט לעלות בו לתקן את מוחילתו ולקוחו מעפר וזכרותו והטפוחים בה ומעבדין את קילות המים: **גמ'** לימא מטניסין דלא כרבי יוסי. דפליגי גירסא פריקן צנוטע אינן בסמוך לצדד ויבוא מילי אילכא בנמ"מ: דלא אמינן כרבי יוסי אלא לימא דלף זו דסולס וזוכך לא אמתא כר' יוסי: בגירי דיליה. ח"ס

הוא צדד גדול כעין קמ"ל שלנו וממזנת לאורך הכותל על הכותל ומי הגג צבין לתוכו ומקלחתם לארך (א) ואפי' אורך כותלו מהלך על פני חצר חבירו ומוחילה עליו ריך לו להרחיק ממנו אם בא לננות כותלו לצדו: ארבע אמות. על פני כל ארבעה כדי שיהא זוקף שם סולם כשיפוט לעלות בו לתקן את מוחילתו ולקוחו מעפר וזכרותו והטפוחים בה ומעבדין את קילות המים: **גמ'** לימא מטניסין דלא כרבי יוסי. דפליגי גירסא פריקן צנוטע אינן בסמוך לצדד ויבוא מילי אילכא בנמ"מ: דלא אמינן כרבי יוסי אלא לימא דלף זו דסולס וזוכך לא אמתא כר' יוסי: בגירי דיליה. ח"ס

הוא צדד גדול כעין קמ"ל שלנו וממזנת לאורך הכותל על הכותל ומי הגג צבין לתוכו ומקלחתם לארך (א) ואפי' אורך כותלו מהלך על פני חצר חבירו ומוחילה עליו ריך לו להרחיק ממנו אם בא לננות כותלו לצדו: ארבע אמות. על פני כל ארבעה כדי שיהא זוקף שם סולם כשיפוט לעלות בו לתקן את מוחילתו ולקוחו מעפר וזכרותו והטפוחים בה ומעבדין את קילות המים: **גמ'** לימא מטניסין דלא כרבי יוסי. דפליגי גירסא פריקן צנוטע אינן בסמוך לצדד ויבוא מילי אילכא בנמ"מ: דלא אמינן כרבי יוסי אלא לימא דלף זו דסולס וזוכך לא אמתא כר' יוסי: בגירי דיליה. ח"ס

הוא צדד גדול כעין קמ"ל שלנו וממזנת לאורך הכותל על הכותל ומי הגג צבין לתוכו ומקלחתם לארך (א) ואפי' אורך כותלו מהלך על פני חצר חבירו ומוחילה עליו ריך לו להרחיק ממנו אם בא לננות כותלו לצדו: ארבע אמות. על פני כל ארבעה כדי שיהא זוקף שם סולם כשיפוט לעלות בו לתקן את מוחילתו ולקוחו מעפר וזכרותו והטפוחים בה ומעבדין את קילות המים: **גמ'** לימא מטניסין דלא כרבי יוסי. דפליגי גירסא פריקן צנוטע אינן בסמוך לצדד ויבוא מילי אילכא בנמ"מ: דלא אמינן כרבי יוסי אלא לימא דלף זו דסולס וזוכך לא אמתא כר' יוסי: בגירי דיליה. ח"ס

שכנו להוציא גם הוא צליטת עלייתו ועתה אמר לו ראונו שירחק בניינו ד' אמות מכנגד חלונו כדי שלא יאפיל לו וכו'. תשובה. חזקה לא שייכא דחוקה במקום שטר עומדת דעד שלש שנים מזהר אינש בשטריה טפי לא מזהר ונאמן לומר קמיא ואבד שטרי והכל ממי יקנה וגם אין ריך לקנות משום אדם הפותח חלוך כרה"ר וכיון שאין לראובן חזקה אין שמעון ריך להרחיק אמתס ריך לדקדק שהרי זכה בצורה מן ההפקר ואין שום אדם יכול לטקו ומיהו לפי שאלתך משמע שמהנה צביר שכל אדם מוילא זיון וגזחטרות ואין יכולים למחות בו דלא לא כן הראשון היאך הוציא צליטת עלייתו וכיון שכל אחד יכול להוציא צבירי ברה"ר לא יוכל להוציא אלא היי כחצר השותפין וכשפתח ראונו חלונותיו! שלא כדין פתח כיון שגם שמעון יכול להוציא בניינו ועד הנה לא היה מקפיד כי לא היה חזק לו ולא היה יכול למחות בו הילכך אין לו חזקה לראובן ויכול שמעון לננות לפני החלונות ומנה לומר כן לשמעון שאינו מחויב להרחיק דהשגת אכזה היא ואם לא דנו כן טעם בצדד משנה ותוור הדין ע"כ: [ובמה כדי שלא יאפיל]. ומדלא יריב תנא דברייתא שיעורא ציי כמה הוא שיעור זה ופי' רב צביד דברייתא מירי צבונה מן הד' כגון שכותל חלונות חבירו הולך לארצו ממזרח למערב זה צונה מנפון לדרום כיון שאינו ממש מפיל אלא שפוסה לו כל צבונת זה די בהרחקת טפח מן החלונות שהן בקרן זימא הכותל ומתני' דמי ארבע אמות מירי צבא לננות מב' כדי החלונות דלא היה מפיל לו אם לא היה מרחיק ד' אמות ומשום שצבנה מן הד' והיה יכול להטות ולהציק אפי' הגביה ארבע אמות כדאמר מ"מ צענא שישפע הכותל כמו מדרון וירדנו הרבה כדי שלא יוכל לעמוד עליו ולא להשגן בו להציק והשתא לא ידעא שיעורא כמה ריך להרחיק מכנגדו [ומ] ממש ומיהו הסקימו האחרונים ז"ל דמסתברא דבד' אמות סגי דהא דאוקימנא מתני' דאמר מכנגדו ר"ל מן הד' לא קאמרי אלא משום דכנגדן ממש ריך לארחוקי ד' אמות משום דוושא דאשכחן צרישא לפיכך מוקימנא סיפא דמתני' דבה מפרש דברייתא שחא משום שלא יאפיל צענא שייך לארחוקי ממש משום שלא יאפיל ויהיינו בתוך הד' חלונות דבר מוטע הוא ואין לחוש לתקוני משום דוושא אבל אין ה"ג דכנגדן ממש ריך לארחוקי ד' אמות משום דוושא היכא דשייך כדפרישית לעיל וסגי נמי בהאי שיעורא לכל כותל לענין שלא יאפיל ונמצא עכשיו דאמר דכנגדן ממש סגי בצרבע אמות וכו' רוחות נמי סגי בד' אמות שיכול זה לננות ג' חללים סביב חלונות חבירו ברחוק ד' אמות [מ] מרובעת כך העלה הרב"ר ז"ל בחידושו: **מתני'** מן השוכך. כלומר כותל המפסיק בין ב' חצרות ובעל חצר א' יש לו שוכך סמוך לכותל המפסיק צדד חצר האחרת לא יסמוך סולם לאותו כותל אם לא ירחיק משוכך חבירו ד"א: כדי שלא תקפוצי הגמיה. ותאכלל היונים ומפרש בגמ' דלפי' ר' יוסי דמחיר לטעם חלוך של אש"פ שחזקו על חבירו אם לא הרחיק ונראה שיש שם אחרים שפירשו [ו] שלא מרצו שמקלחין דרך שם למרחוק מי הגשמים והטפלים על הגג ופעמים עושין אותה מוחילה מעץ חלול שהוכך לאורך כל הכותל ויואל לחזק ובעל אותה מוחילה אם לקחה [ו] סתמא או החזיק בה החזיק גם בד' אמות בחצר המוכר הוא לוקיפת סולם כשירצה לעלות ולקנות את המוחילה מעפר היורד עם המטר מן הגג דכלא הכי לא יועיל לו המוחילה לכולם וזהו דעת הרמב"ם ז"ל אש"פ שיש אחרים שפירשו [ו] שלא חזקו כלל בחצר בקינן המוחילה והרמב"ם ז"ל [מוקיף לה] בחאין שחלקו והעלה האחד דנמיס מפני המוחילה שיש לו חזקה בחצר לוקיפת סולם כמו שהיו משתמשים בו מעיקרא דמסתמא אדעתא דהכי העלה: **גמ'** לימא מתני' דלא בר' יוסי. מדאמרין הכי גבי הרחקה

הוא צדד גדול כעין קמ"ל שלנו וממזנת לאורך הכותל על הכותל ומי הגג צבין לתוכו ומקלחתם לארך (א) ואפי' אורך כותלו מהלך על פני חצר חבירו ומוחילה עליו ריך לו להרחיק ממנו אם בא לננות כותלו לצדו: ארבע אמות. על פני כל ארבעה כדי שיהא זוקף שם סולם כשיפוט לעלות בו לתקן את מוחילתו ולקוחו מעפר וזכרותו והטפוחים בה ומעבדין את קילות המים: **גמ'** לימא מטניסין דלא כרבי יוסי. דפליגי גירסא פריקן צנוטע אינן בסמוך לצדד ויבוא מילי אילכא בנמ"מ: דלא אמינן כרבי יוסי אלא לימא דלף זו דסולס וזוכך לא אמתא כר' יוסי: בגירי דיליה. ח"ס